

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan:

- de leden-waterschappen
- de leden van de Uniecommissie bestuurszaken,
communicatie en financiën

datum	ons kenmerk	contactpersoon
6 december 2022	120792 EL	E.J. Monsma
betreft	uw kenmerk	e-mail
Stand van zaken verlenging anti-afhaakregeling	-	emonsma@uvw.nl

Geachte leden-waterschappen en CBCF-leden,

In deze brief informeren wij u over de actuele stand van zaken van de verlenging van de anti-afhaakregeling en de inzet die wij op dit dossier hebben gepleegd. In de Ledenvergadering van december 2020 is de Unie van Waterschappen gevraagd om de 'subsidie doelmatige werking zuiveringsinstallaties (anti-afhaakregeling) te behouden door hiervoor tijdig de benodigde toestemming van de Europese Commissie te verkrijgen.' Over de sindsdien geboekte voortgang en ontwikkelingen wordt u via de Uniewerkgroep WBDD, de Uniecommissie CBCF op de hoogte gehouden. In deze ledenbrief vatten wij de achtergronden en inzet samen.

DE HUIDIGE REGELING

Vanwege de mogelijke staatssteunaspecten is de Europese Commissie toestemming gevraagd voor toepassing van de anti-afhaakregeling. De toestemming is laatstelijk verlengd in 2013 en loopt tot 31 december 2023. Dat betekent dat de subsidies uiterlijk op 31 december 2023 moeten aflopen. De regeling wordt door 9¹ waterschappen gehanteerd en 16 bedrijven ontvangen subsidie (cijfers 2021). De regeling is in deze gevallen van groot belang, omdat hiermee voorkomen wordt dat de bedrijven zelf gaan zuiveren (afhaken) en daarmee de rwzi's suboptimaal worden gebruikt (wat nadelige consequenties heeft voor onder meer het zuiveringstarief en milieudoelstellingen).

STAND VAN ZAKEN - PROCES

De verlenging van de regeling dient door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aangevraagd te worden bij de Europese Commissie. In het voorjaar van 2021 is de Unie daarom het gesprek met IenW hierover gestart. In augustus 2021 is door IenW geadviseerd om een informele verkenning te starten om zo duidelijkheid te verkrijgen bij de Europese Commissie hoe de verlengingsaanvraag het beste kon worden ingestoken. Begin september hebben wij alle door IenW daarvoor benodigde informatie aangeleverd.

¹ Betreft: Aa en Maas, De Dommel, De Stichtse Rijnlanden, Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Rijnland, Scheldestromen, Schieland en de Krimpenerwaard en Vechtstromen.

Door externe omstandigheden heeft het eerste gesprek met een afvaardiging van de Europese Commissie pas op 14 februari 2022 plaatsgevonden. In dat overleg zijn nog diverse verdiepende vragen over de regeling gesteld en deze zijn na een uitvraag onder de waterschappen en afstemming met lenW eind mei 2022 bij de Europese Commissie aangeleverd.

Vervolgens duurde het ondanks meerdere verzoeken van ons om reactie tot september voordat we een inhoudelijke reactie ontvingen. Sindsdien is het aantal contactmomenten met de Europese Commissie toegenomen en worden inmiddels diverse oplossingsrichtingen verkend.

Vanwege het tijdsverloop is het dossier dit najaar ambtelijk en bestuurlijk (verder) opgeschaald en diverse malen bij lenW onder de aandacht gebracht.

STAND VAN ZAKEN - INHOUDELIJK

Inhoudelijk zijn/worden op dit moment een aantal opties verkend:

1. een verlenging of nieuwe aanvraag van de goedkeuring;
2. het inpassen van de regeling onder de (aangepaste) Algemene Groepsvrijstellingsverordening;
3. het toepassen van het marktconformiteitsbeginsel; en
4. het verkennen van de risico's als we de regeling zonder goedkeuring doorzetten.

Hierna lichten we deze opties toe. Daarbij gaan we ook in op de betrokkenheid van een advocatenkantoor dat wij met oog op de complexiteit van de (m.n. Europese) wet- en regelgeving gevraagd hebben om ons op een aantal onderdelen te adviseren.

Ad 1. een verlenging of nieuwe aanvraag van de goedkeuring

Deze optie bestaat in feite uit meerdere varianten:

- a. vragen om een nieuw besluit. Gaat in principe om goedkeuring van de regeling voor de duur van 10 jaar. Betreft een volledige procedure bij de Europese Commissie.
- b. vragen om een verlenging van het bestaande besluit. Het gaat hierbij om een verlenging die waarschijnlijk korter is dan 10 jaar.
- c. vereenvoudigde aanmelding. Gaat in principe om een goedkeuring voor maximaal 6 jaar.

Door lenW is aangegeven dat er om een aantal redenen sterke twijfels zijn over de haalbaarheid van optie a en b. Van deze opties is daarom optie c in overleg als voorkeursroute aangemerkt, aangezien hierbij geen volledige toetsing hoeft plaatst te vinden en deze procedure de kortste doorlooptijd kent.

Inmiddels is het advocatenkantoor ook gevraagd te onderzoeken wat de kansen zijn als we een verlenging aanvragen, waarbij we uitsluitend aangeven dat er niets is veranderd ten opzichte van de vorige verlenging. Dat is in feite een check van de haalbaarheid van optie a en b.

Ad 2. het inpassen van de regeling onder de (aangepaste) Algemene Groepsvrijstellingsverordening

Momenteel is een (EU) wijziging van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGV) in voorbereiding. Het voorstel bevat een uitbreiding van de vrijgestelde steun in de vorm van een korting op een milieubelasting.² Op basis van het eerste consultatievoorstel zijn mogelijkheden gesignaleerd om de anti-afhaakregelingen hieronder te brengen. Een gewijzigd (tweede) consultatievoorstel biedt helaas minder mogelijkheden. Gepoogd is via de Nederlandse inbreng invloed uit te oefenen op de uiteindelijke wijziging van de AGV. Het advocatenkantoor heeft ons zowel over de consequenties van het tweede consultatievoorstel als over de Nederlandse inbreng geadviseerd. Naar verwachting zal in de eerste helft van 2023 de definitieve wijziging van de AGV bekend worden gemaakt en wordt dan ook duidelijk of de anti-afhaakregeling onder deze regeling is te brengen.

² Ontwerp Verordening (EU) van de Commissie tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard.

Ad 3. het toepassen van de marktconformiteitsbeginsel

Een derde optie is het verlengen van de anti-afhaakregeling op basis van het standpunt dat deze regeling helemaal niet kwalificeert als staatssteun, maar in lijn is met het Market Economy Operator – MEO- beginsel (marktconformiteitsbeginsel). Dat geen sprake zou zijn van staatssteun staat haaks op de eerdere beoordeling van de Europese Commissie. De Commissie heeft echter een opening geboden om dit punt nader te verkennen, doordat zij ons hebben gevraagd om een vergelijking te maken met het Deense systeem waarvoor op basis van het marktconformiteitsbeginsel goedkeuring is verleend.³

Binnen het marktconformiteitsbeginsel is het uitgangspunt dat er geen sprake is van staatssteun als een (hypothetische) marktpartij onder vergelijkbare omstandigheden hetzelfde had gehandeld. Dit dient zowel vanuit het waterschap als vanuit het bedrijf dat de subsidie ontvangt te worden gezien. Momenteel wordt verkend of het mogelijk is om tot een generieke regeling te komen. Het streven is om begin 2023 een uitwerking hiervan te bespreken met de Europese Commissie.

NB: Wij merken op dat het mogelijk is om ook individuele casussen te toetsen aan het marktconformiteitsbeginsel. Dit kan een alternatief zijn indien niet (langer) gewacht kan worden op goedkeuring vanuit de Europese Commissie voor een generieke regeling.

Ad 4. het verkennen van de risico's als we de regeling zonder goedkeuring doorzetten

Vanwege het (tijds)verloop van de verlengingsprocedure is de vraag opgekomen wat de risico's zijn als de regeling toch wordt uitgevoerd, ook als er formeel nog geen verlenging is. Het advocatenkantoor is gevraagd om hier een (juridische) analyse van te maken zodat ook deze optie kan worden overwogen door de waterschappen.

VERVOLG

Wij hopen u met het voorgaande zowel vanuit proces als inhoud volledig op de hoogte te hebben gesteld van de stand van zaken. Uiteraard stellen wij alles in het werk om op zo kort mogelijke termijn duidelijkheid omtrent de verlenging te verkrijgen.

Mocht u vragen en/of opmerkingen hebben dan kunt u contact opnemen met Egbert Monsma van het Uniebureau. Zijn contactgegevens zijn in het briefhoofd opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallembroek
Algemeen directeur

³ Zie besluit van 19 april 2018 inzake staatssteun SA.37433 (2017/FC) – Denmark (*Alleged State aid through discounts on waste water charges*).